

Minority v Čechách a v strednej Európe

Stanislav Konečný, konecny@saske.sk

Veľmi zaujímavé a hodnotné podujatie pripravil Slezský ústav Slezského zemského múzea v Opave v úzkej spolupráci s Dokumentačným a informačným strediskom Rady Európy v Prahe. V dňoch 13.- 14. októbra 1998 sa totiž v Opave uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia Národnostní menšiny a majoritní společnost v České republice a v zemích střední Evropy v 90. letech. Takmer 70 pracovníkov z vedeckých a kultúrnych inštitúcií, z vysokých škôl, zo zastupiteľských úradov, z orgánov decíznej sféry i z národnostných organizácií z Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska zhodnotilo stav a naznačilo ďalšie úlohy v rámci riešenia problematiky etnických menšín v stredoeurópskom priestore.

Po privítaní účastníkov zo strany organizátorov, predstaviteľov mesta i regiónu nasledovali vystúpenia venované teoretickým problémom a programovým otázkam súvisiacim s postavením a vývojom národnostných menšín v podmienkach urýchľujúcich sa integračných procesov v Európe. Zástupca Rady Európy F. Steketeer prezentoval koncepciu menšinovej politiky tohto orgánu a mechanizmus jej uplatňovania, kým ďalšie vystúpenia sa týkali právnych, sociologických a geopolitických aspektov danej problematiky (A. Sulitka, D. Jílek, T. Michalczyk, H. Nosková, R. Prokop).

Nasledujúca skupina referátov (Š. Hernová, W. Lesiak, A. Divičanová, G. Sokolová) prezentovala konkrétnejšie otázky, najmä národnú identifikáciu menšín v Čechách, v Poľsku a v Maďarsku. Zvlášť zaujal príspevok L. Szarku z Budapešti, ktorý sa pokúsil o vypracovanie typológie národnostných menšín v karpatskom priestore.

Viaceré vystúpenia v bohatom popoludňajšom programe sa týkali postavenia nemeckej menšiny v stredoeurópskych štátoch (T. Staněk, F. Eiler, S. Senft, M. Olejník) a historicky novej, slovenskej menšiny v Čechách (O. Šrajnerová, J. Haluková, P. Vranovský, A. Zelisková). Národno - emancipačné procesy v radoch rusínskeho obyvateľstva na Slovensku účastníkom priblížili referáty S. Konečného a M. Gajdoša, kým problematika menšinového školstva a vzdelávania bola analyzovaná v príspevkoch S. Gabzdilovej, A. Szesztaya, J. Chlebnického a D. Scherrerovej.

Druhý deň konferencia pokračovala blokom príspevkov o špecifikách poľskej menšiny v ČR a o svojráznej skupine volyňských Čechov (T. Siwek, M. Borák, D. Branná, Q. Kastner).

Objektivizujúce hodnotenia a inšpirujúce podnety odzneli v referátoch i v diskusii k problematike rómskeho obyvateľstva, ktorá vzbudila zaslúženú pozornosť nielen svojou atraktivnosťou, ako to bývalo v minulosti, ale hlavne nevšednou aktuálnosťou v podmienkach reformujúcich sa postkomunistických krajín strednej Európy ((N. Pavelčíková, J. Gjuríčová, J. Nekvapil, J. Balvím, A. Jurová, Z. Jirásek, K. Holomek).

Trojica záverečných koreferátov sa dotkla niektorých sociálnopsychologických a kulturologických stránok menšinovej problematiky v súčasnosti (J. Petrucijová, V. Baar, M. Kapica).

Úroveň konferencie z odborného i organizačného hľadiska znesie všetky štandardné kritéria. Pravda, jedenapoldňový časový priestor nebol adekvátny počtu aktívnych účastníkov ani šírke a hĺbke pertraktovanej problematiky. Z tohto dôvodu, viaceré referáty, zvlášť v druhej časti konferencie, bolo možné predniesť len vo forme téz a časová rezerva pre diskusiu bola tiež značne limitovaná. Na druhej strane, potvrdila sa užitočnosť podujatí, ktoré umožňujú komparatívny prístup a sú prospešné pre vedecké aj vecné riešenie národnostných problémov.

